

hem cenu přes 5000 K. Na toto zavazadlo obdržel složenku, na jejímž rubu vytištěno pod bodem 6. toto: »Za ztrátu, poškození, úbytek neb opožděné vydání hradí se prokázaná škoda za jedno zavazadlo penízem nejvýše 100 K.« Kufr byl neznámým pachatelem bez zavinění dráhy ze šatny odcizen. Žaloba inženýra A. na dráhu byla, pokud jde o částku přes 100 K, ve všech stolicích zamítnuta, nejvyšším soudem z těchto důvodů:

Dovolání uplatňuje dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. v tom směru, že odvolací soud neprávem má za to, že ustanovení §u 39 odst. III. želez. tarifu, díl I., má zákonnou platnost. V tomto směru stačí poukázat na správné důvody odvolacího soudu, dle nichž předpis § 39 odst. III. uvedeného tarifu, jímž se ručení dráhy za ztrátu zavazadla v nádražní šatně uschovaného obmezuje na 100 K, jest prováděcím ustanovením — (nikoli odchylkou nebo změnou) — po rozumu § 2 odst. 1 želez. doprav. řádu, vydaného na základě zákona ze dne 27. října 1892 č. 187 ř. z. Ustanovení toto neodporuje také předpisům §§ 961, 964 obč. zák., které nejsou rázu donucovacího a které tedy nepřipouštějí, by ručení za ztrátu věci schované bylo obmezeno na určitou výši, pokud to neodporuje dobrým mravům. Ustanovení § 970 a) obč. zák., dle něhož u hostinských odmítnutí ručení vyhláškou nemá právního účinku, nelze jakožto ustanovení vyjimečného použít na tento případ. Že dle § 35 odst. 2 doprav. ř. při dopravě cestovních zavazadel náhrada za ztrátu může být obmezena na nejvyšší obnos jen při zvláštních poměrech dopravních, jest odůvodněno tím, že dle § 35 odst. 1, § 88 doprav. ř. jest míra ručení za ztrátu při dopravě v doprav. řádu stanovena, takže se může jednat jen o výjimku dle § 2 odst. 2 doprav. ř., kdežto ohledně zavazadel uložených v šatně takového ustanovení o výši náhrady v doprav. řádě není, takže tu jde o ustanovení prováděcí. Nelze tedy mluvit ani o odporu s předpisy doprav. řádu. Pokud žalovaná namítá, že žalobce přijetím složního listu, na němž obmezení závazku ručebního do výše 100 K jest vyznačeno, se tomuto obmezení podvolil, nelze tento názor uznati za správný, neboť o tom, že žalobce s uvedeným obmezením po rozumu § 863 obč. zák. souhlasil, mohlo by se mluvit jen tenkrát, kdyby přijetí složního lístku s uvedenou doložkou nepřipouštělo jiného výkladu. Avšak složní lístek není dle podstaty své listinou o smlouvě, nýbrž pouze papírem legitimačním, jehož účelem jest pouze, žalované poskytnouti ulehčení, že může bez zkoumání osobní totožnosti složitele věc vydati tomu, kdo list předloží. Naproti tomu není tento list určen k tomu, by do něho byla pojmuta ustanovení o obsahu smlouvy schovací, a nelze tedy dle zvyklosti poctivého obchodu — zvláště uvážili-li se spěch, s kterým z pravidla takové ukládání zavazadel se děje — na složiteli požadovati, by všechny na složním lístku vytištěné dodatky četl, a nelze proto usuzovati, že i když tak neučinil, přece dle § 863 z. obč. s těmito dodatky souhlasí. Uvedené ustanovení tarifu je však z důvodů shora vytknutých jakožto řádně vyhlášené nařízení pro žalobce závazné.

Čís. 138.

Opomenul-li ředitel horního závodu zjednat si spolehlivou vědomost o postačitelnosti bezpečnostních opatření v závodě, jest práv z úrazu,

který stihl horníka z nedostatečnosti oněch opatření, aniž vymlouvatí se může tím, že pro jednoduchost úkonu měl právo spolehnouti se na odborného dozorce (§ 170 horn. zák. a § 4 zák. ze dne 31. prosince 1893 č. 12 ř. z. z roku 1894).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv I 198/19.)

Žalobce, který jako horník pracoval na důlu, na němž řídí žalovaný správu závodní, a který utrpěl při práci těžký úraz na těle tím, že se propadla s ním část prkenné podlahy visuté lávky, na níž pracoval, domáhal se na žalovaném jako zodpovědném správci závodu náhrady škody, kterou utrpěl tím, že mu byla přiznána menší úrazová renta, než činil jeho roční výdělek, a bolestného. — Oba nižší soudové (krajský soud v Chebu a vrchní zemský soud v Praze) zjistili, že příčinou propadnutí se podlahy bylo, že z prken ji vyplňujících dvě, která se se žalobcem právě sřítla, neměla jako ostatní po obou stranách bezpečné opory, totiž na jedné straně zeď a na druhé trám, nýbrž že byla kratší, odříznutá, takže byla jen na jedné straně o zeď opřena, kdežto na druhé straně ležela volně na 40 mm silné latě, přibité drátěnými hřebíky k postranním prkům podlahy vespod tak, že hřebíky pronikaly nejprv podlahová prkna a pak lať a vyčnívaly ještě na 50 mm, aniž byly jejich špičky zahnuty zpět do latě. Tento způsob zařízení podlahy, po níž horníci chodí a mají pracovati, uznán na základě znaleckého posudku za neodbornicky a pro nebezpečnost těla pracujících vadně, ba nesvědomitě provedený; neboť, buď mělo i tu býti použito delších prken, jako byla ostatní, která by měla dostatečnou oporu po obou stranách, nebo měla, když již bylo použito kratších prken, podpírající je lať připevněna býti tak, by se odtrhnouti nemohla, čehož by se bylo docílilo již zahnutím vyčnívajících špicí hřebíků zpět do latě. Poněvadž pak žalovaný jako řídící závodu zanedbal svou povinnost, pečovati buď sám nebo prostřednictvím svých závodních dozorců o to, by o bezpečnost života a zdraví osob v závodě pracujících bylo náležitě postaráno, pevnost to, kterou mu ukládal jednak § 170 horn. zák., jednak § 4 zák. ze dne 31. prosince 1893, čís. 12 ř. z. z roku 1894, a ze zanedbání alespoň příslušné povinnosti k doзору vznikl úraz žalobcův, rozhodly obě nižší stolice, že žalovaný jest práv ze škody, jež vzešla žalobci a že nemůže svou odpovědnost přesunovati na dozorce, které měl k ruce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného mezi jiným z těchto

důvodů:

Zjištěný děj skutkový postačí úplně, by odůvodnil soudní výrok žalovaného odsuzující, poněvadž jsou dány všechny předpoklady žalobou uplatňovaného náhradního nároku, zejména i zavinění žalovaného a jeho příčinná souvislost s úrazem. Marně vytýká žalovaný neúplnost odvolacího řízení. Rozměry výroby vůbec a v závodě, o který běží, zvláště nemohou zbavit povinnosti ředitele výroby, pečovati o tělesnou bezpečnost dělníků. Proto nebylo třeba prováděti důkazy o tomto rozměru. Neboť, nestačily-li síly žalovaného na dohled, měl upozorniti na to podni-

katelstvo, by zřídilo dle §u 1 zák. z 31. prosince 1893 čís. 12 z roku 1894 zvláštní samostatná oddělení výrobní, by pro každé takové samostatné oddělení byla zvláštní, dle §u 4 cit. zák. zodpovědná síla dozorců. Jedná-li se o bezpečnost těla pracujícího dělnictva, nelze zanedbatí dohled na provedení práce, která tuto bezpečnost má zaručiti, jen proto, že dohled ten jest nesnadný, spojený s obtížemi, anebo že práce byla tak jednoduchá, že se předpokládá dalo, že jest provedena účelně. Za tím účelem zavedl právě zákon z 31. prosince 1893, č. 12 ř. z. ex 1894 při práci hornické obligatorní ustanovení zodpovědných říditelů výroby a dohlížitelů, by dělnictvo v horách pracující, které právě ze všech stran nebezpečí jest vysazeno, bylo co možno pro tělo a zdraví své v práci zabezpečeno. Na dělníku, jenž veškerý svůj intelekt musí věnovati práci, nemůže se vůbec požadovati, by, když soustřeďuje pozornost svou k výkonům, jež práce jeho sebou nese, byl také bedliv i okolí, nehrozí-li mu nebezpečí. Tím méně může tak požadováno býti na hornících, kteří pracují v poměrech a za okolností nejnepříznivějších. Ti zvláště musí spoléhati, že pro bezpečnost jejich nebylo ničeho zanedbáno, že pro ochranu jejich stalo se vše možné, co provésti se dá, by nebezpečnoství, beztak četná, byla co nejvíce, pokud jen možným opatřením zamezena. Proto stanoví § 170, odst. 2 a) horn. zák., že při těžbě bezpečnost osoby musí býti co nejvíce zajištěna a zvláště § 171, odst. c) téhož zák. ukládá náležité zabezpečení průchodů, jako žebříků, schodišť a nástupišť, t. j. míst, na nichž dělníci chodí neb na něž musí vstupovati za účelem práce. Taková místa — a o takové se zde právě jednalo — musí zvlášť bezpečně býti zařízena, by dělník byl zcela jist, že chůzí po něm není nebezpečí vysazen. Že v daném případě byla podlaha visuté lávky, na níž bylo žalovanému při práci vstoupiti, nebezpečně zařízena, nemůže býti pochybnosti. Správně uduš zalec, že měla býti i ta dvě prkna, jimiž byl bývalý otvor v podlaze uzavřen, stejně dlouhá jako ostatní, by i ona na obou koncích spočívala na zcela bezpečných podkladech, tedy na zdi s jedné a na trámu s druhé strany. Upotřebení odříznutých dřívějších prken a prodloužení jich latí hovělo sice zásadě úspornosti, ale přičilo se naprosté bezpečnosti, která jest zákonem předepsána. Že úspornost v takovém případě, kde jedná se o zamezení nebezpečí pro tělo a zdraví dělníků, jest nejen nemístna, nýbrž přímo protizákonna, jest na blední. To platí tím více, když místo vystaveno bylo otřesům, nárazům, jimž jedině celistvost prkna mohla čeliti s úspěchem. Již v tom leží protizákonné počínání, když použito bylo místo celých prken jen nepostačujících kusů, jež se podchytily; neboť již tím zanedbán byl předpis §u 170 horn. zák., by, co jen možno, zabezpečila se tělesná jistota. To platí pak tím více, když se uváží, jak primitivně, neodborně, ba přímo lehkomyšlně podchytení prken bylo provedeno, že ani konce hřebů nebyly ohnuty, by alespoň lať, která měla býti oporou, sama od hořejších fošen, s nimiž byla spojena, nemohla se oddělit. Marně poukazuje dovolání k tomu, že nemůže se požadovati zvláštní opatrnost. Té nebylo tu zajisté třeba, když nebezpečnost provedení, jak se stalo, každý člověk obvyčejných schopností, jen když má zdravé smysly, rozpoznati může. A že by opatření, jak je znalec za účelné označil, leželo mimo dosah možnosti §em 170 horn. zák. uložené, nemůže býti opravdově tvrzeno. I otázku, zdali žalovanému přičísti sluší zavinění na úrazu žalobcovu, zodpověděl od-

volací soud právem kladně a správně také usoudil, že nebylo tu náhody nezaviněné, nýbrž že náhodu umožnila, tedy zavinila skutečnost, že žalovaný zanedbal povinnosti zákonem mu uložené. Jak shora uvedeno, nařídil zákon z 31. prosince 1893 čís. 12 ř. z. z roku 1894, by ustanoven a úřadu hornímu oznámen byl pro každé samostatné oddělení horní výroby způsobilý zodpovědný ředitel závodu (Betriebsleiter), kterého dle §u 4 stihá zodpovědnost jako majitele, rozšířená podle §u 47 zák. o úrazovém pojištění na ručení za škodu způsobenou nejen úmyslně, nýbrž i zaviněním. Nikoli, by tohoto ředitele zodpovědnosti sprostil, nýbrž by mu povinnost ručení jen usnadnil, zavedl zákon na prvním místě uvedený vedle zodpovědného ředitele závodů i obligatorní dohlázele. Tito jsou ovšem také zodpovědní, avšak zavedením jich není ředitel povinnosti prost, neboť jinak by ustanovení o jeho zodpovědnosti nemělo žádného smyslu a povinnost zákonem mu uložená dala by se prostě přesunovati na orgány podřízené, takže by se stala velmi problematičnou. Dohlázele odpovídají v první řadě. Řídící správce odpovídá potud, pokud zanedbá dohled na tyto osoby, to jest na vykonávání jejich povinnosti. A právě takovéto zanedbání povinné péče bylo žalovanému prokázáno. Třeba se jednalo o práci jednoduchou, kterou tesařští dělníci podniku sami s to byli provésti a na kterou i dohlázele v první řadě měl přihlídnouti, přece, ano tu šlo o zabezpečení místa zvláště důležitého a dělníky užívaného k chůzi a práci, bylo povinností žalovaného, jenž doznane správu vedl, by nařídil, jak se provésti má a dohlédl k tomu, zdali rozkaz byl řádně vykonán. Je-li uloženo zákonem, že zvláště taková místa, jichž dělnictvo užívá k chůzi a nástupu ku práci, musí zvláště bezpečně býti zajištěna, nesmí se výrobu řídící osoba, která za vše ručí, spoléhati prostě na podřízené dozorce a dělníky, že opatří, čeho bude třeba, nýbrž musí sama býti toho bedlivá, aby předpis zákona byl řádně plněn. Tu nemůže čekati, učiní-li dělník nebo dozorce oznámení, že je tu nebezpečné místo, jako nemůže poukazovati k tomu, že úřad mající vrchní dohled nic závadného nepozoroval. Provedení největšího zabezpečení jest uloženo kategoricky; musí proto přesně býti vykonáváno, rigorosně a nikoliv lehkomyšlně. Podřízení orgánové nemají ani tolik intelligence, by vše vystihnouti mohli, jako odborně vyškolený ředitel. K tomu není potřebí, by každou práci dal provésti pod svým dohledem, ale třeba, aby alespoň dotazem u dohlázele zabezpečil se, jak byla práce provedena, by usouditi mohl, nebylo-li při ní zanedbáno náležité opatrnosti. Za to jest také své zodpovědnosti přiměřeně honorován. To na něm žádá zákon a může to požadovati právem i dělník, aniž v tom lze spatřovati něco nedovoleného, neboť tento, maje jediná svou způsobilost k práci, nemůže ji dáti v oběť proto, že řídící síla na úkol jí uložený nestačí. Je-li tomu tak, bylo její povinností zjednatí nápravu, by úkol, jejž pod zodpovědností vlastní na se vzala, správně také mohla plniti. Dovolání marně poukazuje i k tomu, že zákon (§ 47 zák. o úr. poj.) vyžaduje k ručení za úraz, aby tento byl zaviněním přímo přiveden, jak prý plyne ze slova »veranlasst« užitého v citovaném místě zákona. Tím popírá žalovaný vlastně příčinnou souvislost úrazu se zanedbáním své povinnosti k dohledu. I když se přistoupí na stanovisko, že stala se náhoda v tom, že se podlahu držící lať uvolnila a spadla, lze položit otázku, co přivedilo tuto náhodu? Odpověď může

zníti jen, že náhoda ta způsobena byla právě zaviněním žalované strany. Neboť, kdyby byla podlaha řádně pořízena bývala, nemohlo k této náhodě dojít. Aby se tak stalo, měl žalovaný dohlédnouti, a neučinil-li tak, zavinil náhodu sám. Uznání na jeho náhradní povinnost ze zavinění vyplývající odpovídá tedy zcela přesně Šu 1311 obč. zák. a tudíž i Šu 47 zák. o úr. poj. Jest tedy i zavinění žalovaného i příčinná spojitost zavinění toho s úrazem zcela řádně odůvodněna.

Čís. 139.

Příhodami v dopravě dle § 1 zák. o ruč. žel. jsou pouze události mající svůj, ať již bezprostřední nebo odvozený původ v provozování železnic parní neb jinou živelní silou.

Výbuch kamen v nádražní čekárně nezakládá příhody v dopravě.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1919, Rv II 107/19.)

Čekajíc v čekárně zastávky elektrické pouliční dráhy na vlak, do něhož měla přesednouti, postavila se tam žalobkyně k roztopeným kamnům. Žalobkyně tvrdí, že z kamen těch vybuchl náhle oheň, který ji nejen šatstvo poškodil, nýbrž i na těle spálil a žalovala podnikatelstvo dráhy na náhradu škody, kterou utrpěla, opírajíc žalobu o tvrzení, že tu jde jednak o příhodu v dopravě, jednak, že žalovaní zavinili škodu tím, že vytápěli kamna uhelným prachem a že jich řádně nečistili. Oba nižší soudové (krajský soud v Novém Jičíně a vrchní zemský soud v Brně) žalobu zamítli. Jednak nevzali za prokázáno, že oheň z kamen vybuchl, nýbrž, že se šaty žalobkyně vznály žárem proto, že se postavila příliš blízko k roztopeným kamnům. Mimo to tu neshledali příhody v dopravě ani pro ten případ, kdyby kamna byla vybuchla; neboť výbuch ten nastal při železniční dopravě a čekárna, ve které prý nastal, není s dopravní službou v nutné spojitosti, sloužíc jen pohodlí obecnstva. Soud odvolací k tomu dodal, že žalobkyně, postavivši se příliš těsně k rozžhaveným kamnům, nepočínala si s náležitou obezřetností (§ 1297 obč. zák.) a že svůj úraz sama zavinila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Důvody:

Uplatňujíc dovolací důvody dle § 503 č. 4 a 2 c. ř. s., neopírá dovolání nárok žalobní o předpisy občanského práva o náhradě škody, nýbrž toliko o ustanovení zákona o ručení železnic. I po této stránce jest však neopodstatněno. Nejen proto, že soud odvolací zjistil v souhlasu se soudem první stolice, že k úrazu žalobkyně nedošlo, jak ona tvrdí, tím, že vybuchl oheň z kamen umístěných v čekárně zastávky místní elektrické dráhy, k nimž se žalobkyně postavila, nýbrž zejména i proto, že událost tato by nezakládala ani tehdy, kdyby se byla odehrála tak, jak žalobkyně líčí, příhodu v dopravě po rozumu Šu 1 zákona ze dne 5. března 1869 č. 27 ř. z., pokud se týče ze dne 12. července 1902 č. 147 ř. z.